

UITVOERINGS- PROGRAMMA DUURZAAMHEID 2018-2022

1 februari 2018
Afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling
sectie Bouwen & Milieu
DEF



Gemeente
**EDAM
VOLENDAM**

Ondernemend en betrokken.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Doelen.....	3
3. Maatregelen	4

1. INLEIDING

Edam-Volendam wil voortvarend aan de slag met het thema duurzaamheid. Hiertoe heeft de gemeenteraad op 14 december 2017 de duurzaamheidsagenda vastgesteld.

Reeds in het programmaplan 2017-2022 staat dat duurzaamheid een belangrijke prioriteit is dat centraal moet worden gesteld in de toekomstige beleidsactiviteiten van de gemeente Edam-Volendam. Hiermee wordt invulling gegeven aan de motie van de gemeenteraad d.d. 13 november 2014 om te investeren in duurzaamheid, met aandacht voor een realistische terugverdientijd. Verder zullen particuliere initiatieven worden gestimuleerd en gaat de gemeente haar voorbeeldrol invulling geven, bijvoorbeeld door openbare verlichting te verduurzamen. Door duurzaamheid structureel op te nemen in de meerjarenonderhoudsplanning (MJOP) van het gemeentelijk vastgoed kan de gemeente Edam-Volendam kansen benutten om duurzaamheid op een kostendekkende manier mee te nemen bij reguliere onderhoudsactiviteiten.

In het koersdocument van 15 december 2016 heeft de gemeenteraad aangegeven wat de richting is die men met duurzaamheid op wil. Het nationaal energie-akkoord en het klimaatakkoord van Parijs hebben daarbij gediend als inspiratie.

Dit alles (de motie, programmaplan en koersdocument) heeft uiteindelijk geresulteerd in de op 14 december 2017 vastgestelde 'Duurzaamheidsagenda *Verantwoord Vooruit 2018-2022*'.

In de agenda ligt een duidelijke opgave om flink aan de slag te gaan met het thema duurzaamheid, hetgeen zijn weerslag heeft gekregen in dit uitvoeringsprogramma. Het college geeft in dit programma aan hoe en op welke termijn zij uitvoering wil geven aan ambities en doelen uit de duurzaamheidsagenda.

2. Doelen

De duurzaamheidsagenda is opgebouwd uit de volgende thema's:

1. Energie;
2. Klimaatadaptatie;
3. Circulaire Economie;
4. Duurzaam Toerisme; en
5. Gemeentelijke organisatie.

Per thema zijn vervolgens de navolgende ambities en doelen geformuleerd:

Ambitie 1: Thema Energie: Op weg naar een Energieneutrale gemeente

Doel 2022: 35% (800 TJ = 222.000 MWh) van het totale energieverbruik (1) besparen, (2) duurzaam opwekken of (3) compenseren. Vertaald naar CO₂: we besparen 61 kton CO₂ in 2022.

Ambitie 2: Thema Klimaatadaptatie: Toekomstbestendige gemeente

Doel 2020: Edam-Volendam heeft in beeld gebracht waar risico's rondom klimaatverandering liggen en welke maatregelen er genomen kunnen worden om toekomstbestendig te worden.

Ambitie 3: Thema Circulaire Economie: Afval wordt grondstof

Doel 2022: 75% scheiding huishoudelijk afval en max 100 kg restafval per persoon per jaar. (VANG doelstellingen en beleidsplan afvalbeheer Edam-Volendam 2017-2022.)

Ambitie 4: Thema Duurzaam Toerisme

Doel 2022: Duurzaam verblijfstoerisme neemt toe en draagt bij aan een meetbare versterking van de economie van Edam-Volendam

Ambitie 5: Thema Duurzame gemeentelijke organisatie

Doel 2022: Edam-Volendam realiseert 100% duurzame inkoop conform criteria maatschappelijk verantwoord inkopen, met bijzondere aandacht voor circulair inkopen en circulair inkopen GWW. Actieplan verduurzamen gemeentelijk vastgoed gereed.

In dit uitvoeringsprogramma zijn deze doelen vertaald in concrete maatregelen.

3. Maatregelen

De aanpak van onze gemeente is tweeledig:

1. de gemeente neemt haar eigen verantwoordelijkheid en stelt een voorbeeld, door duurzaamheid integraal onderdeel te laten zijn van het werk; en
2. de gemeente daagt haar inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen uit om aan het werk te gaan. De gemeente zal waar mogelijk faciliteren en stimuleren.

De duurzaamheidsopgave is groot en complex. Voor de uitvoering van dit programma werkt de gemeente dan ook waar mogelijk samen in regionaal verband of zoekt zij de samenwerking met bijvoorbeeld de Omgevingsdienst IJmond (met name door specifieke kennis in te zetten vanuit de OD IJmond op het thema energie).

In de programmabegroting 2017-2022 is voor de huidige programmaplanperiode ruimte gemaakt voor een duurzaamheidsambassadeur. Deze ambassadeur gaat initiatieven trekken en faciliteren, partijen verbinden, processen begeleiden, het thema duurzaamheid aanjagen en de voortgang van de uitvoering van de agenda en dit programma monitoren. Duurzaamheid is echter een thema dat door de hele organisatie speelt, en waar alle afdelingen al dan niet gezamenlijk verantwoordelijk voor zijn.

In het navolgende schema staat per thema een overzicht van alle concrete maatregelen die de gemeente tijdens de looptijd van de duurzaamheidsagenda voornemens is te gaan uitvoeren en het daaraan gekoppelde tijdsplan. In het schema is bij het thema energie, waar mogelijk, aangegeven hoeveel besparing aan CO₂ uitstoot een maatregel oplevert.

Daarnaast worden er bestuurlijke en ambtelijke verantwoordelijke/trekkers aangewezen. Zij moeten ervoor zorgen, eventueel met ondersteuning van de duurzaamheidsambassadeur of andere afdelingen, dat de concrete maatregel binnen het tijdsplan wordt uitgevoerd. Tenslotte wordt in het schema aangegeven wat de rol van de gemeente bij de concrete maatregel is. Dit is zoveel mogelijk gerelateerd aan de participatieladder, zoals opgenomen in het programmaplan 2017-2022.

1. Thema Energie en Co₂

Maatregel	2018-2019	2020-2021	2022 e.v.	Besparing KC-ton Co2	Bestuurlijk verantwoordelijk	Ambtelijk behandelaar	Rol Gemeente/ Participatie
<p>1. Doorzetten huidig beleid voor verduurzamen verlichting (circa 1,5 TJ besparing energie en 0,27 kton CO₂-reductie)</p> <p>In het beleidsplan Openbare Verlichting 2017 – 2021 geeft de gemeente aan dat door groot onderhoud in de komende 5 jaar, een besparing van 40% mogelijk is. Het gaat om toepassing van dimbare ledverlichting.</p>	X	X	X	0,27	Weth. Runderkamp	Openbare Werken: Ferry Schaafsma	Zelf doen/ Informeren
<p>2. 20% energiebesparing maatschappelijk vastgoed (32 TJ besparing energie en 2,6 kton CO₂-reductie)</p> <ul style="list-style-type: none"> <input type="checkbox"/> Per gebouw een studie doen naar de kansrijke energiebesparende maatregelen voor zover dit nog niet is uitgevoerd. Dit ook stimuleren/faciliteren voor panden die niet door de gemeente zelf in gebruik zijn. <input type="checkbox"/> Op korte termijn uitvoering van alle mogelijke energiebesparende maatregelen waarvan de terugverdientijd binnen tien jaar valt. <input type="checkbox"/> Energiebeheersysteem van monitoring en sturing installeren in gemeentelijke gebouwen. <input type="checkbox"/> Planning van investeringen in verdergaande maatregelen (met langere terugverdientijd) en gebruik maken van financieringsconstructies als het activeren van toekomstige energiekosten voor financiering van verdergaande duurzame energiemaatregelen. <input type="checkbox"/> Ook bij afstoten van gebouwen afspraken maken over de verduurzaming met de nieuwe eigenaar. Gebouwen met relatief hoog verbruik eerst aanpakken. Om te bepalen welke gebouwen het meest interessant zijn, kan het energiegebruik van de gebouwen gebenchmarkt worden met gemiddelden in Nederland aan de hand van de 	X	X	X	2,6	Weth. Runderkamp	Financien (sectie vastgoed): Peter Trauschke	Zelf doen/ Informeren

Maatregel	2018-2019	2020-2021	2022 e.v.	Besparing KC-ton Co2	Bestuurlijk verantwoordelijk	Ambtelijk behandelaar	Rol Gemeente/ Participatie
<p>milieubarometer. Ook dient de vastgoedstrategie afgestemd te worden (afstoting, sloop, verwachte resterende levensduur van de panden, nieuwe gebruiksfunctie et cetera).</p> <p>Bovenstaand maatregelenpakket is waarschijnlijk niet haalbaar in 3 jaar en zal dus doorlopen na 2022.</p>							
3. Stimuleren verduurzaming bewoners							
<p>3.a Drempel verlagen voor het nemen van duurzame maatregelen en bewustzijn creëren over energiezuinig gedrag bij inwoners. Bewoners bewust maken van warmteverlies uit de woningen. (7,5% besparing: 70 TJ besparing energie en 5 kton CO2-reductie)</p> <ul style="list-style-type: none"> <input type="checkbox"/> Stimuleren bewoners om over te stappen op groene stroom met als ambitie dat alle bewoners groene stroom gebruiken. <input type="checkbox"/> Organiseren van seminars en evenementen (of aansluiten bij andere evenementen), om hen laagdrempelig kennis te laten maken met andere bewoners, kennis te delen. Inzetten energiecoaches om energiebesparing, slim energiegebruik en duurzame energieopwekking door bewoners te stimuleren. Activiteiten organiseren zoals Klimaatfeest (samen met HIER), duurzame huizenroute, Energy Battle (tegen andere gemeente of tussen straten), lessen op scholen. <input type="checkbox"/> Duurzaam bouwloket actiever inzetten om mensen te informeren en de wijk in te gaan. Een eerste warmtescan/energiescan van het huis en de verbetermaatregelen faciliteren. Hen ook betrekken bij uitvoering stimuleringsregeling/uitvoering revolverend fonds. Dit zal leiden tot meerkosten. 	x	x	x	5	Wet. Runderkamp	Ruimtelijke Ontwikkeling (sectie BM): Jeroen Besseling	Stimuleren/ Zelfbeheer

Maatregel	2018-2019	2020-2021	2022 e.v.	Besparing KC-ton Co2	Bestuurlijk verantwoordelijk	Ambtelijk behandelaar	Rol Gemeente/ Participatie
<ul style="list-style-type: none"> □ Duurzaam verhuizen: verhuizen is een verandermoment waarop keuzes voor wel/niet duurzame maatregelen gemaakt worden. Samen met makelaars, hypotheekverstrekkers, projectontwikkelaars en woningcorporaties wordt ingezet op duurzaam verhuizen met een duurzaam verhuispakket en informatievoorziening (inclusief aanbiedingen van lokale bedrijven en subsidiemogelijkheden). □ Duurzaamheid anders, meer positief communiceren, anders dan 'reduceren van CO₂-uitstoot'. Dus voor ons eigen comfort, gezonder worden door meer bewegen, minder (lucht)vervuiling en bewuste consumptie, denk aan de toekomst van onze aarde en onze kinderen. □ Mogelijkheid onderzoeken extra bomen te planten door bewoners, bijvoorbeeld in Zeevang: CO₂-vang, maar mogelijk ook op andere plekken (In plan van aanpak Natuur en landschap). □ Sociale Woningvoorraad: op basis van de Woonvisie maakt de gemeente prestatieafspraken met woningcorporaties en Huurdersorganisaties voor een termijn van vier jaar en concretiseren deze jaarlijks middels de 'Jaarschijf'. De drie betrokken partijen hebben in deze overeenkomst afspraken gemaakt over de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad. Bij renovatie worden de huurwoningen verbeterd tot label B of tot minimaal twee labelklassen hoger. Landsbrede afspraak is dat in 2020 de corporatiewoningen gemiddeld een label B moeten bezitten. Door een collectieve buurt- of wijkaanpak kan door corporaties een substantiële bijdrage geleverd worden aan CO₂-reductiedoelstellingen. 					<p>Weth. Schütt/ weth. Runderkamp</p> <p>Weth. Koning</p>	<p>Karst Bant</p> <p>Alireza Khabbazha</p>	

Maatregel	2018-2019	2020-2021	2022 e.v.	Besparing KC-ton Co2	Bestuurlijk verantwoordelijk	Ambtelijk behandelaar	Rol Gemeente/ Participatie
<p>3.b Burgers faciliteren bij het doorontwikkelen van (opstartende) initiatieven om tot collectieve duurzame energieproductie of energiebesparing te komen. Doel van 3.b en 3.c samen is in 2022 50% van het praktisch realiseerbaar potentieel van zonne-energie op te brengen (ca. 75 TJ, 11 kton CO2). Waar bedrijven en organisaties dit niet zelf oppakken, bieden burgers met een collectief de kans om rendabel panelen te laten plaatsen.</p> <ul style="list-style-type: none"> □ Initiatieven zoals van de <u>Coöperatie Windenergie Waterland</u> ondersteunen in de plaatsing van/deelname aan windturbine(s); hierbij leren van/samenwerken met regionale initiatieven: https://www.hieropgewekt.nl/initiatieven/noord-holland. □ Stimuleren dat burgers zelf het initiatief nemen om duurzame energie op te wekken, nieuwe bewoners hiervoor interesseren. Procesgeld bieden, nodig mensen uit, zaalhuur, kleine onderzoeken, sprekers. □ Focus op lokale zonprojecten en (participeren in) windenergie. Ter illustratie: om de ambitie te halen, zijn er met de huidige generatie zonnepanelen circa 110.000 van 1,65 m² nodig; dit is gemiddeld 7 panelen per woning en bedrijf in Edam-Volendam. 		X	X	11	Weth. Runderkamp	Ruimtelijke Ontwikkeling (sectie BM): Jeroen Besseling	Stimuleren/ Zelfbeheer
<p>3.c Stimuleren en proces begeleiden voor realisatie van collectieve of grootschalige zonneparken (op dak of weide).</p> <ul style="list-style-type: none"> □ Denk hierbij aan het uitschrijven van een prijsvraag, het rechtstreeks aanschrijven van eigenaars van grote daken en weiden (onderzoeken van kansen zoals op maatschappelijk vastgoed en zonnepanelen erop / asbest eraf) en het actief zoeken naar mensen die hierin willen investeren. □ Aanbieden van collectieve inkoop van zonnepanelen tegen 	X	X	X		Weth. Runderkamp	Ruimtelijke Ontwikkeling (sectie BM): Marjolein Smit, Jeroen Besseling, Peter Aalbers, Christa Spolders (zonneparken)	Stimuleren/ Zelfbeheer

Maatregel	2018-2019	2020-2021	2022 e.v.	Besparing KC-ton Co2	Bestuurlijk verantwoordelijk	Ambtelijk behandelaar	Rol Gemeente/ Participatie
goede prijs.							
<p>4. Besluit nemen over/ faciliteren participeren in windmolens (op zee). Vier windturbines van elk 3 MW wekken per jaar ca. 30.000 MWh (100 TJ) op en reduceren daarmee 15 kton CO2 per jaar. Vanwege de lange vergunningprocedures zal het echter nog verschillende jaren duren voordat nieuwe windturbines kunnen zijn geplaatst.</p> <ul style="list-style-type: none"> <input type="checkbox"/> Organiseren participatie, zie maatregel 3.b, hierbij is het creëren van draagvlak bij grondeigenaren, omwonenden, bedrijven en andere betrokkenen van groot belang. <input type="checkbox"/> Faciliteren Edam-Volendamse Energie Coöperatie, of aansluiten bij bestaande initiatieven. <input type="checkbox"/> Verkenning participatie in windpark op zee, buiten zicht (10 mijl), door de gemeente. 	X	X	X	15	Weth. Runderkamp	Ruimtelijke Ontwikkeling: Stefan Steur	Zelf doen/ Informeren Faciliteren/ Zelfbeheer
<p>5. Transitie naar aardgasvrij: in regionaal verband bepalen welke stappen te nemen voor het aanleggen van een gemeentelijk warmtenet. Doelstelling CO2-reductie eind 2022: circa 10% van het aardgasverbruik, 160 TJ = 7 kton CO2.</p> <ul style="list-style-type: none"> <input type="checkbox"/> Op basis van de Warmtekaart en rapport CE Delft een lokale warmtevisie maken over de mogelijkheden tot uitwisseling en opwekking van warmte en koude. Vraag en aanbod van energie en grondstoffen bij bedrijven in kaart brengen. Uitwisseling van andere materialen of stoffen. <input type="checkbox"/> Indien mogelijk ook benutten van oppervlakte opwarming van IJsselmeer. <input type="checkbox"/> Met ervaren partijen een stappenplan, de exploitatie en kansen voor een warmtenet in Edam-Volendam onderzoeken. Partners verbinden (aanbieders en vragers). <input type="checkbox"/> Partijen voor de aanleg en exploitatie van een warmtenet benaderen om mee te denken in het stappenplan en zelfs in 			X	2	Wet. Runderkamp/ Weth. Koning	Ruimtelijke Ontwikkeling (secties OB/BM): Stefan Steur, Marjolein Smit, Jeroen Besseling, Peter Aalbers, Christa Spolders (planologische inpassing)	Zelf doen/ Informeren Faciliteren/ Zelfbeheer

Maatregel	2018-2019	2020-2021	2022 e.v.	Besparing KC-ton Co2	Bestuurlijk verantwoordelijk	Ambtelijk behandelaar	Rol Gemeente/ Participatie
<p>de realisatie van de infrastructuur (bijvoorbeeld Alliander, Engie).</p> <ul style="list-style-type: none"> □ Besluit nemen om vanaf nu alleen woningbouw toe te staan die aardgasvrij wordt verwarmd (domein 1 van energieakkoord). Duurzaamheidsmaatregelen worden bij gebieds- of herontwikkelingen niet meer optioneel maar standaard aangeboden. Nieuw te ontwikkelen terreinen worden vanaf heden in beginsel gasloos. □ Ook voor bestaande woningen overstappen op alternatieven, zoals bodemwarmte. □ Nieuwbouw door bedrijven alleen toestaan als energieneutraal wordt gewerkt (domein 2 van Energieakkoord). 							
<p>6. Stimuleren ondernemers te investeren in duurzame maatregelen. 10% besparing 27 TJ = 2,4 Kton = 2,4 Kton CO2</p> <ul style="list-style-type: none"> □ Ondernemers informeren over financieringsconstructies (subsidies, Green Deals, belastingmaatregelen en -aftrek). Bijvoorbeeld via een folder. Energiebesparende maatregelen resulteren ook in andere positieve (milieu)effecten, zoals waardeverhoging van bedrijfspanden en imago. Handhaving van milieuwetgeving (bijvoorbeeld op basis van Energy Efficiency Directive) in samenwerking met Omgevingsdienst IJmond. □ Faciliteren bedrijvenplatform (= Economisch platform) voor duurzaamheid om samenwerking en kennisdeling over maatregelen en financiering te stimuleren. 	X	X	X	2,4	Weth. Runderkamp	Ruimtelijke Ontwikkeling (sectie OB/BM): Marcella Wiffrie, Sharon Veerman, Jeroen Besseling	Stimuleren/ Zelfbeheer
<p>7. Verduurzamen mobiliteit, streven naar 20% reductie energie (100TJ) en CO2 (15 kg)</p> <ul style="list-style-type: none"> □ Inzicht en ervaringen in maatregelen zijn nog onvoldoende om gefundeerde kwantitatieve aannames te doen. 	X	X		15	Weth. Runderkamp	Openbare Werken (sectie W&P): Tom Schilder	Zelf doen/ Informeren

Maatregel	2018-2019	2020-2021	2022 e.v.	Besparing KC-ton Co2	Bestuurlijk verantwoordelijk	Ambtelijk behandelaar	Rol Gemeente/ Participatie
<p>Hiermee is dit een langeretermijndoelstelling.</p> <ul style="list-style-type: none"> <input type="checkbox"/> Openbaar vervoer en fietsen aantrekkelijker maken. Denk aan minder parkeerplekken in de stad en kwaliteit of het aantal fietsparkeerplaatsen bij winkels vergroten. <input type="checkbox"/> Eventuele knelpunten van fietsvervoer en huidige fietsvoorzieningen die leven bij inwoners in kaart brengen. <input type="checkbox"/> Promoten fietsen en e-bikes. (E-bikes worden door bewoners makkelijker als alternatief voor de auto gebruikt). <input type="checkbox"/> Voorlichting over elektrisch rijden en plaatsen laadpalen. <input checked="" type="checkbox"/> Stimuleren/ ondersteunen elektrisch openbaar vervoer. <input type="checkbox"/> Band op spanning voor bewoners faciliteren (brandstofbesparing) -> goed voor zichtbaarheid dat de gemeente actief is! <input type="checkbox"/> Onderzoek naar het uitbreiden van openbare voorzieningen voor de 'last mile', bijvoorbeeld naar de haven. Denk aan inzet van kleine (elektrische) zelfrijdende voertuigen, zie Duurzaam toerisme. 							
8. Plaatsen of participeren in grote windmolens: opvolgen maatregel 4; coöperatie neemt de lead en de Gemeente Edam-Volendam draagt bij aan het doorlopen van de procedures.		X	X		Weth. Runderkamp	Ruimtelijke Ontwikkeling (sectie BM)	Zelf doen/ Informeren
9. 5-15% van de woningen/gebouwen aardgasvrij in 2022. Opvolgen maatregel 5.		X	X	5	Weth. Koning	Ruimtelijke Ontwikkeling (secties OB/BM)	Zelf doen/ Informeren Stimuleren/ Zelfbeheer
10. Stimuleren ondernemers tot verdergaande maatregelen, vervolg op maatregel 6; ambitie om van 2020 – 2022 nog eens 10% te besparen leidt tot extra reductie van 27 TJ en 2,4 kton CO ₂ .		X		2,4	Weth. Schütt/ Weth. Runderkamp	Ruimtelijke Ontwikkeling (sectie OB/ BM)	Stimuleren/ Zelfbeheer

In totaal kan met de beschreven maatregelenpakketten de benodigde reductie van 60 kton CO₂ gehaald worden! Dit vergt wel een integrale projectmatige aanpak en samenwerking met bedrijven, bewoners en andere gemeenten.

2. Klimaatadaptatie

Maatregel	2018-2019	2020-2021	2022 e.v.	Bestuurlijk verantwoordelijk	Ambtelijk behandelaar	Rol Gemeente/ Participatie
1. (Landelijk advies) Opstellen klimaat-risico kaart + kosten-baten analyse in samenwerking met Hoogheemraadschap.	X			Weth. Runderkamp	Openbare Werken: Ferry Schaafsma, Timo Nierop	Zelf doen/ Informeren
2. (Landelijk verplicht) Klimaatadaptatie integraal onderdeel maken van de planvorming en (her)inrichting van de gemeente. Dit betekent dat meer ruimte voor water en groen expliciet opgenomen worden in inrichtings-, beheers- en beleidsplannen.	X	X	X	Weth. Runderkamp	Openbare Werken: Ferry Schaafsma, Timo Nierop	Zelf doen/ Informeren
3. Toetsing van alle ruimtelijke aanpassingen en inrichtingen aan de klimaat risicokaart. Deze toetsing wordt in samenhang met het te ontwikkelen Omgevingsplan ingevoerd.	X	X	X	Weth. Koning	Ruimtelijke Ontwikkeling (sectie OB): Manu van Lin, Christa Spolders	Zelf doen/ Informeren
4. In de prestatieafspraken met de woningbouwcorporaties vastleggen welke bijdrage zij leveren aan het klimaatbestendig maken van de gemeente en de kwaliteit van wonen van hun huurders.	X	X	X	Weth. Koning	Ruimtelijke Ontwikkeling (sectie OB): Alireza Khabbazha	Zelf doen/ Informeren
5. Groen in tuinen en op daken van bewoners stimuleren door invoering van een beloning bij het verwijderen van tegels.	X	X	X	Weth. Runderkamp	Ruimtelijke Ontwikkeling (sectie BM): Karst Bant	Zelf doen/ Informeren
6. Ondersteuning van (agrarische) ondernemers om duurzaam ondernemen mogelijk te maken en de weg naar kennis en subsidies te vinden (aansluiten bij LTO).	X	X	X	Weth. Schütt	Ruimtelijke Ontwikkeling (sectie OB): Marcella Wiffrie, Sharon Veerman	Stimuleren/ Zelfbeheer
7. Stimuleren dat bij installatie van zonnepanelen direct ook de daken groen	X	X	X	Weth.	Ruimtelijke	Stimuleren/

gemaakt worden om water vast te houden voor de klimaatadaptatie.				Runderkamp/ Weth. Koning	Ontwikkeling (sectie BM)/ Communicatie: Jeroen Besseling	Zelfbeheer
8. Onderzoek naar aanleg van diepe waterbuffer voor combinatie tussen watermanagement (berging en bufferwerking) en energieopslag.		X		Weth. Runderkamp	Openbare Werken: Ferry Schaafsma	Zelf doen/ Informereren
9. Eisen opnemen voor groen en water bij nieuwbouw (bij grote ontwikkelingen).	X	X	X	Weth. Koning	Ruimtelijke Ontwikkeling (sectie OB/BM): Gerhard Benjamins	Zelf doen/ Informereren
10. Aanleg diepe waterbuffer naar aanleiding van uitkomsten onderzoek en resultaten klimaat-risicokaart.			X	Weth. Runderkamp	Openbare Werken	Zelf doen/ Informereren
11. Naar aanleiding van de klimaat-risicoanalyse (maatregel 1) de verwerkingscapaciteit van het rioleringsstelsel vergroten, zodat deze beter ingesteld is op grote piekbuien. Hierbij ook mogelijkheden voor gescheiden riolen voor afvalwater en regenwater meenemen.		X		Weth. Runderkamp	Openbare Werken (sectie W&P)	Zelf doen/ Informereren
12. Onderzoek naar de klimaateffecten van de veenbodem in de regio en hoe effecten zoals inklinking, verzakking en vrijkomen klimaatgassen voorkomen kunnen worden door bijvoorbeeld het veen nat te houden, met daarbij ook aandacht voor nutriëntenuitspoeling als het veen nat gehouden wordt. Realisatie samen met regiogemeenten, provincie, Hoogheemraadschap en beheerders natuurgebieden (in plan van aanpak natuur en landschap).		X		Weth. Schütt	Ruimtelijke Ontwikkeling (sectie OB/BM): Openbare Werken	Zelf doen/ Informereren

3. Circulaire Economie

Maatregel	2018-2019	2020-2021	2022 e.v.	Bestuurlijk verantwoordelijk	Ambtelijk behandelaar	Rol Gemeente/ Participatie
<p>1. Invoeren omgekeerd inzamelen met betere bronscheiding van GFT, Papier/karton, Glas en textiel en nascheiding van plastic verpakkingen, drankkartons en metalen. De komende vier jaar worden ondergrondse containers voor het restafval geïnstalleerd.</p> <p><i>Toelichting: Omgekeerd inzamelen is een systeem waarbij de afvalstromen die een economische waarde hebben doordat ze goed hergebruikt kunnen worden, worden opgehaald. Het restafval moet dan door de bewoners naar centrale ondergrondse inzamelpunten gebracht worden. Veel gemeenten hebben dit systeem ingevoerd en het blijkt dat daarmee de doelstelling van 100 kg restafval/inwoner/jaar goed haalbaar is.</i></p>	X			Weth. Runderkamp	Openbare Werken: Frank Pouw, Jeantine Lakerveld	Zelf doen/ Informeren
<p>2. Voorkomen afval en zwerfafval door recreatie en toerisme, met mogelijkheden voor afvalscheiding (bijvoorbeeld rond de kaasmarkt en op de dijk). <i>Toelichting: Edam-Volendam biedt kwaliteit aan iedereen: zowel toeristen als inwoners, dus houden we het schoon.</i></p>	X	X	X	Weth. Runderkamp/ Weth. Schütt	Openbare Werken/ Ruimtelijke Ontwikkeling (OB): Frank Pouw, Jeantine Lakerveld	Zelf doen/ Informeren
<p>3. Stimuleren afvalscheiding op scholen via lesprogramma's en het organiseren van een competitie tussen scholen.</p>		X	X	Weth. Runderkamp	Openbare Werken: Frank Pouw, Jeantine Lakerveld	Stimuleren/ Zelfbeheer
<p>4. Stimuleren afvalscheiding en circulair produceren bij bedrijven. Door het verstrekken van informatie, het organiseren van inspiratiebijeenkomsten (voor en door ondernemers) en het aantrekken van nieuwe bedrijven die circulair willen werken.</p>	X	X	X	Weth. Runderkamp/ Weth. Schütt	Openbare Werken/ Ruimtelijke Ontwikkeling (OB):	Stimuleren/ Zelfbeheer

					Frank Pouw, Jeantine Lakerveld	
5. Inventarisatie mogelijkheden overleg en marktplaats grondstofstromen/circulair voor bedrijven. Deelnemen in MRA initiatief marktplaats voor grondstoffenstromen.	X			Weth. Runderkamp	Openbare Werken: Frank Pouw, Jeantine Lakerveld	Zelf doen/ Informereren
6. Inventarisatie waardevolle reststromen in de gemeente.	X			Weth. Runderkamp	Openbare Werken: Frank Pouw, Jeantine Lakerveld	Inventariseren/ Informereren
7. Stimuleren/ mogelijk maken ruilhandel en kringloopwinkels.	X	X	X	Weth. Koning	Ruimtelijke Ontwikkeling (sectie OB): Marcella Wiffrie, Sharon Veerman	Stimuleren/ Zelfbeheer

4. Duurzaam Toerisme

Maatregel	2018-2019	2020-2021	2022 e.v.	Bestuurlijk verantwoordelijk	Ambtelijk behandelaar	Rol Gemeente/ Participatie
1. Ontwikkelen van een regionaal beleid voor duurzaam toerisme dat de kwaliteiten voor verblijfsrecreatie vergroot in Edam-Volendam.	X	X	X	Weth. Schütt	Ruimtelijke Ontwikkeling (sectie OB): vacature Toerisme	Zelf doen/ Informeren
2. Versterken van het regionaal duurzaam transport met elektrisch vervoer van en naar de toeristische attracties (kaasmarkt Edam en Dijk Volendam) en daarmee voorkomen dat busvervoer daar komt.			X	Weth. Schütt	Ruimtelijke Ontwikkeling (sectie OB)/ Openbare Werken (sectie (W&P): vacature Toerisme	Zelf Doen/ Informeren
3. Vergroten van de aandacht voor streekproducten (onder andere kaas, vis, muziek), onder meer door speciale weken, wandelroutes en fietsroutes met mogelijkheid tot huur van (elektrische) fietsen.	X	X	X	Weth. Schütt	Ruimtelijke Ontwikkeling (sectie OB)/ Communicatie: vacature Toerisme	Zelf Doen/ Informeren
4. Vergroten van de aandacht voor de relatie van Edam-Volendam met het water. Onder andere de polders, waternatuur, het Markermeer (voormalige Zuiderzee en visserij), drinkwater uit het IJsselmeer en met PWN aanbrengen watertappunten 'drinkwater uit het IJsselmeer'.	X	X	X	Weth. Schütt	Ruimtelijke Ontwikkeling (sectie OB)/ Communicatie: vacature Toerisme	Zelf Doen/ Informeren
5. Stimuleren van duurzame certificering van toeristische locaties en ondernemingen. De Marina is reeds in het bezit van de Blauwe Vlag, enkele hotels hebben reeds de GreenKey. De gemeente steunt hotels, campings, restaurants, bruine vloot om de Blauwe Vlag of GreenKey te verkrijgen.	X	X	X	Weth. Schütt	Ruimtelijke Ontwikkeling (sectie OB): vacature	Stimuleren/ Zelfbeheer

					Toerisme	
6. Oprichten ondernemerspanel om duurzaam toerisme een impuls te geven (zie ook thema circulaire economie) = Economisch Platform.	X			Weth. Schütt	Ruimtelijke Ontwikkeling (sectie OB): vacature Toerisme	Zelf Doen/ Informereren
7. Waardeontwikkeling van de leefomgeving voor bewoners, bedrijven en recreanten/toeristen met de vorming van het "CO ₂ -vang bos".		X		Weth. Schütt	Ruimtelijke Ontwikkeling (sectie OB): Gerhard Benjamins	Zelf Doen/ Informereren

5. Gemeentelijke organisatie

Maatregel	2018-2019	2020-2021	2022 e.v.	Bestuurlijk verantwoordelijk	Ambtelijk behandelaar	Rol Gemeente/ Participatie
1. (Landelijk verplicht) de gemeente Edam-Volendam koopt haar producten en diensten 100% duurzaam in.	X	X	X	Weth. Schütt	Interne Dienstverlening/ Bodes	Zelfdoen/ Informeren
2. Bij vervangingen binnen het gemeentelijk wagenpark worden de mogelijkheden tot elektrisch vervoer onderzocht, incl. de mogelijkheid tot verbruik van (zelf opgewekte) groene stroom.	X	X	X	Weth. Runderkamp	Openbare Werken: Frank Pouw	Zelfdoen/ Informeren
3. Voortzetten (elektrisch) fietsplan medewerkers.	X	X	X	Burg. Sievers	Interne Dienstverlening	Zelfdoen/ Informeren
4. Inkoop 100% duurzame energie voor alle gemeentelijke gebouwen. Zelf onze gebouwen energetisch beter gaan inregelen.	X	X	X	Weth. Runderkamp	Financiën (sectie Vastgoed): Jolande Veerman	Zelfdoen/ Informeren
5. Afvalscheiding invoeren op gemeentekantoren en hergebruik papier. Zoveel mogelijk papierloos werken.	X	X	X	Weth. Runderkamp	Interne Dienstverlening	Zelfdoen/ Informeren
6. Onderzoeken mogelijkheden tot verduurzamen van al het gemeentelijk vastgoed (scan per gebouw) en opstellen duurzaam meerjaren onderhoudsplan.	X	X	X	Weth. Runderkamp	Financiën (sectie Vastgoed): Peter Trauschke	Zelfdoen/ Informeren
7. Onderzoek kansen voor nieuw duurzaam stadskantoor met voorbeeldrol naar de maatschappij.	X			Weth. Koning	Projectenlab: Wim Bouwhuijzen	Zelfdoen/ Informeren
8. Voor elektriciteit zonnepanelen op gemeentelijk vastgoed en die daken ook groen maken om water vast te houden voor de klimaatadaptatie. En communiceren over de opbrengst richting bewoners (link met thema energie).		X	X	Weth. Runderkamp	Financiën (sectie Vastgoed): Peter Trauschke	Zelfdoen/ Informeren
9. Voor warmte gemeentelijke gebouwen verwarmen met alternatieven voor aardgas (zoals geothermie of bodemwarmtewisselaars of warmte-/koudeopslag).			X	Weth. Koning/ weth. Runderkamp	Financiën (sectie Vastgoed): Peter Trauschke, Wim Bouwhuijzen	Zelfdoen/ Informeren
10. Elk relevant gemeentelijk besluit dient een paragraaf duurzaamheid te bevatten en daarbij zo veel mogelijk bij te dragen aan	X	X	X	Allen	Alle Afdelingen	Zelf doen/ Informeren

duurzaamheidsaspecten.						
11. Advisering bedrijven over verduurzamen eigen organisatie en aankondigen handhaving Wet Milieubeheer vanaf 2020 (met name op het onderdeel van duurzame investeringen met een terugverdientijd van 5 jaar of minder). Tot 2020 bedrijven stimuleren deze maatregelen toe te passen.	X	X	X	Weth. Runderkamp	Ruimtelijke Ontwikkeling (sectie BM)/OD IJmond: Jeroen Besseling/OD IJmond	Zelfdoen/ Informeren
12. Verduurzamen gemeentelijk vastgoed naar aanleiding van onderzoek (maatregel 5 en 7).		X	X	Weth. Koning/ Weth. Runderkamp	Financiën (sectie Vastgoed) Peter Trauschke	Zelfdoen/ Informeren
13. Handhaven op Wet Milieubeheer bij bedrijven (met name het onderdeel duurzame maatregelen met terugverdientijd van 5 jaar of minder).	X	X	X	Weth. Runderkamp	Ruimtelijke Ontwikkeling (sectie BM)/OD IJmond	Zelfdoen/ Informeren